

بحران‌های اقتصادی و نظامی در دهه ۱۳۵۰

۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۴ ساعت ۹:۳۰

نهادهای مختلف، اقتصادی اجتماعی و حتی نظامی که در چنبره بحرانی از عدم تعادل به دام افتاده‌اند، به سرعت عدم تعادل خود را به بخش‌های سیاسی که خود نیز الی از بحران نبود انتقال می‌دهند.

در دهه ۱۳۵۰ به خصوص اواسط این دهه، کشور با بحران‌های اقتصادی و نظامی بزرگی مواجه شد. این بحران‌ها نه تنها به مرور بزرگ و بزرگ‌تر شدند، بلکه با تسری به سایر بخش‌ها تمام سیستم یا بدنه کشور را به بحران مبتلا ساختند: «نهادهای مختلف اقتصادی، اجتماعی و حتی نظامی که در چنبره بحرانی از عدم تعادل به دام افتاده‌اند به سرعت عدم تعادل خود را به بخش‌های سیاسی که خود نیز الی از بحران نبود انتقال می‌دهند. رژیم سیاسی ایران بر سر دو راهی انتخاب میان رشد اقتصادی با فضای بسته و فشار سیاسی و مشارکت سیاسی با سطحی پایین‌تر از رشد اقتصادی، الگوی اول را برگزیده بود. در این حال افزایش ناگهانی بهای نفت و سرازیر شدن دلارهای غیرمنتظره نفتی به خزانه کشور اگر چه به اجرای این انتخاب کمک می‌کرد اما زنجیره‌ای از توهمات را که ریشه در حافظه تاریخی حکومت و به ویژه خواسته‌های شخص اول آن داشت را نیز با خود به همراه می‌آورد. توهم توان و توهم تمدن بزرگ دو توهم عمده در اندیشه حاکمان ایرانی، بازتاب خود را در چهره توهم توقعات دست یافتنی از سوی حکومت شوندگان به ویژه قشرهای شهرنشین می‌یابد؛ اما این زنجیره با کاهش درآمدهای نفتی که همه اقتصاد ایران بر مبنای آن بنا گردیده بود به زنجیره‌ای از حلقه‌های ناکارآمدی حکومت تبدیل می‌گردد و بدین ترتیب بحرانی بزرگ با ماهیتی چند وجهی زاییده می‌شود.»

منبع: حمیدرضا ملک‌محمدی، از توسعه لرزان تا سقوط شتابان: توسعه اقتصادی، نظامی و بی‌ثباتی سیاسی رژیم پهلوی دوم

(۱۳۵۷-۱۳۴۷) تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۱، ص ۲۴۷

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/50069/بها-بحران-۱۳۵۰-دهه-نظامی-اقتصادی-بها-بحران-۵۰۰۶۹>